

1461 du

Alkoholi õnnistus.

Räitlus ühes waatuses.

Kirjutanud

M. J. G i s e n.

Tartus.

Hermann'i trükikoja kirjastus.

A1461a

Alkoholi õnnistus.

Näitlus ühes waatuses.

Kirjutanud

M. J. Eisen.

Tartus.

Trükitud Hermann'i trükikoja kulu ja kirjadega

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviraamatukogu

33626

Osakised.

Kõrtsmik.

Mats, kõrtsmiku poeg.

Sooma Suhan.

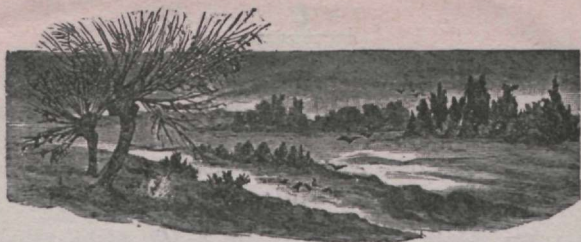
Parajuse Peeter.

Karstuse Karl.

Mängimise koht: kõrtsi tuba ja lett

(Leti pääl klaasid ja pudelid, leti taga wiinawaadid, üks neist püsti, mille otsas õige paks kõrtsmik tavalisest istub).

.....

Esimene etteaste.

Rõrtsmik.

Rõrtsmik (leti taga, waadi otlas istudes). No eks nüüd ole lugu lahti! Ahahaha! Kas nad on pääst hul-luks läinud wõi mis! Ahutawad meile karskuse seltsi, kutsuwad kõiki seltsi liikmeks! Kes jeda enne oleks kuul-nud! Tõesti, ma ütlen, inimesed lähewad päew päe-walt rumalamaks, hakkawad juba wiina wastu wditle-ma! Ei, joomine ja alkohol on inimestele õnnistuseks. Rõõmu leitakse nii wähe maailmas. Kui enam ei jooda, kust saadakse siis rõõmu? Ei, joomine toob ini-mesele sojakordse kasu. Seda tunnen enesestgi. Enne olin waene nagu firikurott, nüüd, kus kõrtsimehe ame-tit pean, paisub mu pung. (Koputab käega tasku pääle). Siin on midagi! (Laulab*)

Rahwa kasuks lauletak
Tänawas ja talus,
Rahwa kasuks elataks
Rõõmus ja ka walus.

Minu waene, mis wõin ma
Teha rahwa kasuks,

*) Raamatust: „Minu laulud.“

Et mõiks kasu kaswada
Rahwal kõrgets lajuts?

Tean, tean armisa nõuu:
Uwan tohe kõrtsi,
Sest saab kasu wana, noor,
Raju tuhatwõrdse.

Rahwa kasuks olen siin
Waewa saanud näha;
Raha tasku toppinud,
Kaswa saatnud keha!

Teine etteaste.

Kõrtsmit. Jooma Juhhan.

Jooma Juhhan (tuleb sisle). Ohoh! Meie kõrtsu-
papa täna õige hääs tujus. Laulab nagu mõni Kor-
newilli kellade lööja. Mis rõõmu kõrtsupapal siis olnud?

Kõrtsmit. Rõõmu? Rõõmu pole sugugi.
Olen kurb inimeste rumaluse pärast. Asutawad kar-
tuse feltsi, tahawad Sumala wilja ära põlata! Mis
tarwis siis alkohel loodud, kui seda ei jooda? Rahwa
kasuks tahan siisgi selle kõige suurema jõleduse ja ru-
maluse wastu tööle hakata. Ma olen nõuuks wõtnud
joomise feltsi asutada, niisugust feltsi nimelt, kus nõnda
nagu kord ja kohus joodakse. (Kallab klaasi wiina täis, an-
nab Jooma-Juhanile). Säh, Juhhan, maitse seda Sumala
wiljuteft, ma annan sõbra poolest ilma hinnata!

Jooma Juhhan (rääpab). Noh, seda ma üt-
len, rahwa sõber sina oled. Joomise feltsi asutuse
nõuu on ütlemata kasulit.

Rõrtsmit. Etis ole tõsi, sa heidad seltsi liit-
meks, Suhhan?

Sooma Suhhan. Kas sedamaid!

Rõrtsmit. No sa oled mõistlik mees! Et
igalüks näeks, kudas ma tõesti rahwa kasuks tööd teen,
tahan ma sest saadik nii hästi uue seltsi liikmetele kui
ka muile esimese klaasi alati ilma hinnata anda. (kõr-
wale). Küll ma seda pärast kümne korra igauhe taskust
välja tsihun. Tunnen ma ju oma mehi. On neil korra
magu suus, küll nad siis ostawad nii mis tuul taga.
Matuse ajaga on mu nuidu antud klaas maffetud.

Sooma Suhhan (tähenab klaasi). Hää see oli.
Rõrtsupapa, anna weel!

Rõrtsmit. Seda ma arwan. Hää on mu
wiin. Jumala wiljute õnnistab inimest alati. (Kallab
uue klaasi täis). Ole tart ja maitse mehifelt seda õnnis-
tatud jooki! (Maatab välja). Mis ma näen: Parajuse
Peeter ja Karstuse Karl lähewad mööda, ei taha meile
sisse tullagi. No neh, küllap see wist karstuse seltsi
mõju ju ongi! (Kõrwale). Aga pole wiga, küll ma lõit
karstuse mehed oma wõrku tõmban! (Hüüab): Peeter,
Karl! Peeter, Karl! Tulge siia! Tulge sisse!

Kolmas etteaste.

Endised. Parajuse Peeter. Karstuse Karl.

Parajuse Peeter (tuleb Karstuse Karlaga sisse).
Mis nüüd? Mis pärast sa meid, armas tõrtsupapa,
sisse kutusid?

Rõrtsmit. Misparast! Kutsusin teid jalgu puhtama. Kes tüki maad käib, wäsiw ära. Pääle selle tahtsin teile ette panna, mis kasulik nõuu mull ees. Tahan joomise seltsi asutada. Seltsi eesmärt on: liikmed ei pea endid seaks jooma, waid nii palju rüüpana, kui tarwis, kui kord ja kohus. Te olete mõistlikud mehed ja tunnete wist niisuguse kasuliku seltsi tähtsust. Ma loodan kindlasti, et te selle seltsi liikmeks hakkate!

Karstuse Karl. Me oleme juba mujal seltsi liikmed. Mina olen karstuse seltsis ja Peeter parajuse seltsis.

Rõrtsmit. Olge kas kümme korda. Sest pole wiga midagi. Hakake minu seltsi liikmeks. Teie seltsid teewad ainult kahju. Sääl peate liikmeraha maksma. Minu seltsis ei ale kopikatgi liikmeraha. Aga mõtelge, kui suur kasu minu seltsist on: igale liikmele annan ma, nii tihti kui ta kõrtsi tuleb, klaasi wiina ja pudeli õlut üsna ilma hinnata.

Parajuse Peeter. Mis ja räägid, kõrtsupapa?

Rõrtsmit. Päris tõsi. Ei ma waleta. (Mõtab kaks õige suurt klaasi, walab mõlemad täis). Waadake, kui ilus! Ja kui magus, te ei usu! Päris elupalsam! Maitsege aga ja te olete kohe nagu uuesti sündinud. Ja raha ma sugugi ei nõua, muidu annan ma teile. (Kõrwale). Kui te teist klaasi nõuate, küll ma siis seda intressidega tagasi wõtan.

Jooma Juhann (astub leti äärde, tühi klaas käes). Bagana pihta, kui hää! Kõrtsupapa, weel pool hunti!

Rõrtsmit. Kohe, kohe, armas Juhann. (Mõtab klaasi ja läheb ankrust wiina laskma. Ankrust wiina lastes wõ-

tab ta ankrn kõrwast pangeft wett ja täidab klaafi poolest saadik weega). (Kõrwale): Iga mees annab esiti hääd wiina ja kui nad küll saanud, siis lahjemat. Nii ütleb pühakiri ja mis see ütleb, see on õige. Minagi tahan nii teha ja olen nii teinud. Waati ei wõi wett panna, hais lähets ülewaatojale ninasse ja mina langetsin nuhtluse alla. Wesi otjekohe joodiku klaasi, siis pole wiga midagi. Wu nisu õitseb!

Jooma Juh an (klaafi kõrtsmiku käest wähe tuigerdades wasta wõttes). Ole mehets! See — see mä — märjute maitseb waelele töö — töö — töö-inimesele!

Kõrtsmit. Selge õnnistus on alkohol igale ühele. Aga Peeter ja Karl, teie klaasid seisawad alles täis. Mis te kardate! Ega te joobnuks ei jää? Kihwti ka sees ei ole! Pärts elupalsam. Taewast inimesele elufergituseks antud. Jooge ja rõõmustage! (Pakub Peet-rile klaafi kätte). Wuidu annan!

Parajuse Peeter (nuusutab). Bagana pihta, kui magus hais. Küllap see hästi maitseb! Peab wähe katsuma.

Karstuse Karl. Ara joo, armas Peeter! Ara waata wiina, ehk see küll punetab ja on klaasis selge ja lähew hõlpsalt kurgust alla. Aga wiimaks ham-mustab see nagu uss ja nõelab nagu nõeluss.

Parajuse Peeter. Nii paha lugu ometi ei ole. Ega üks lõnts midagi ei tee. Üks lõnts on terwijeks. Selle pärast heitsin mina ka ainult parajuse feltki liikmeks. Tootan alati mõõtu pidada. (Küütab, maitseb keele püäl) Bagana pihta, mõnus märjute. Üt-lemata hääl!

Rõrtsmik (kõrwale). See mees on minu tüüfis. Ei ta pääse. Sõrme andis, küll tšun teha järele. (Maljusti.) Aga mis sina mõtled, Karstuse Karl, sinu klaas alles päris täis. Ma ütlen, päris elupalsam! Riiüpa ja sa kiidad mind taga pääle. Säh, riiüpa! (Annab klaasi Karlale).

Karstuse Karl (võtab klaasi, wiskab kõige täiega maha). Wine ja tihwtide tihwt. (Kõrtsmiku poole). Ei see ei ole kellegi elupalsam. Surma tihwti laotad ja wälja! Häda sulle, sa hukatuse külwaja!

Rõrtsmik (kargab waadi otsast maha). Taewas ja maa tule appi! Kas mees pääst hulluts läinud! Riijugust rumalust ma weel pole näinud! Kallab taewa õnnistuse põrmandale maha!

Karstuse Karl. Alkohol ei ole kellegi õnnistus. Reedmise tõmbab igauks enesele taela, kes ennast alkoholi orjaks annab.

Parajuse Peeter. Ara nii räägi, kallid Karl. Sa lähed liiali! (Karl lööb käega, läheb ära). Rii taua kui inimene parajust peab, pole wiga midagi. Sa mina pean parajust. Wõtata: napsi ja asi sellega. Häda tuleb ainult liiaft joomisest.

Rõrtsmik. Tõsi, wana wennas! Rii minagi itka ütlen. Aga luba, et ma sulle weel oma kõige paremat märjufest annan. Päris taewatilgad. (Kallab klaasi täis). Waitse sedagi natuke.

Tooma Juhann (astub tuigerdades ligemole). Mulle, mulle ta weel, weel pool naelaaaa! (Hakkab klaasi kõrtsmiku kätte audma, klaas kukub põrmandule maha).

Rõrtsmik. Küll itka. (Kaseb ankrust ja paneb pangist wett juurde.) Säh nüüd! (Tooma Juhann võtab, joob ühe lonksuga klaasi tähjaks; tuigerdab istuma).

Parajuse Peeter. (Maksab oma klaasi). Pagan pihka. Magus nagu mesi. Riisugust wiina maksab juua.

Sooma Juhhan. (Bakkab laulma). Aidu raidu, aidu raidu.

Rõrtsmit. Mats, mats.

Neljas etteaste.

Endised. Mats.

Mats. (Jookseb sisse). Mis nüüd, armas isa!

Rõrtsmit. Sooma Juhhan segab meid oma lauludega. Wii ta wälja pääd lahutama.

Mats, Kohe, isa, kohe. (Bakkab joobnut Sooma Juhhanit wälja wiima. Suure waewaga läheb see tal korda.)

Rõrtsmit. Tubli poisj see Mats. Oskab juua, oskab aru pidada. Opetasin talle joomakunsti selgesti kätte. Andsin poisile iga sööma alla poole naela. See harjutas poisji eluweega nii ära, et nüüd nagu wanamees rüüpab, ilma et tal kõige wähemat wiga oleks. Joobnuks joomist ma ülepeä aga sugugi ei jalli.

Parajuse Peeter. Olgu mis on, aga pojale joomist poleks ometi tarwis olnud õpetada. Joowine ajab inimese hullu.

Rõrtsmit. Ara unusta, et ma poisji olen õpetanud parajust pidama.

Parajuse Peeter. Koh siis on ise asi. Aga kas tead, kõrtsipapa, su wiinne klaas oli tõesti taewalik. Anna mulle veel niisugune klaas.

Kõrtsmit. (Kargab waimustulega püsti.) Waata, see oli tõsine sõna, armas Preter. Hää meelega annan sulle ka kas tats. (Kallab klaast ilusat punast wiina täis ja annab Parajuse Peetritele.) Joo nüüd ja rõõmusta elust!

Wiies etteaste.

Endised. Karstuse Karl.

Karstuse Karl. (Jookstes hõlpselt.) Rehi põleb, rehi põleb!

Kõrtsmit. (Kargab püsti.) Mis ja räägid? Wiinul rehes 10 waati wiina, 20 waati õlut ja palju muud kraami.

Karstuse Karl. Rehi lausa tules. Joo- ma Juhan tuigerdas koju poole, tahtis piibu pääle tuld panna, aga ei saanud tuule pärast. Komberdas rehe warju, lastis aga oma joobnud pääga tule rehe ette õlgedesse kukkuda. Üks, tats, kolm oli rehi kange tunlega lausa tules.

Kõrtsmit. Appi appi kustutama! (Kõik jooksewad wälja.)

Kuues etteaste.

Mats, pärast kõrtsmit.

Mats. (Tuleb ümberwaadates hisse.) Wäga häa, et kedagi toas pole. (Läheb leti äärde wõtab mehise louksu.)
Bot, see on häa teha karastusets. (Näeb suhvlaeka ees wõtmeid) Noh see on õnn. Wanamees on ära läinud, seda parajat aega peab tarwitama. Ta ei lasse mind ju rüübata, kui tarwis. Bean mujale minema ja säääl oma raha eest ostma, nii palju kui süda soowib. Raha wanamees aga ei anna. Bean wõtma, kust saan. Siin on nüüd jao-aeg. Kõhwardan siis tastud tubliste täis. (Hakkab suhvlaekast agarasti raha tasku ajama). Nüüd on tal-gud. Nüüd wõib ija teadmata lõige paremat nii palju juua kui iganes jaksab. Hõiesä pois! !

Kõrtsmit. (Tuleb ilma Matsi nägemata hisse, jääb esmalt hokkudes seisma, läheb siis kikiwarwol Matsi juurde ja kargab Matsi kraest kiinni). Mis teod need on pois, mis ja siin teed?

Mats. (Üllesse waadates). Jsa!!!

Kõrtsmit. Jsa jah! Kõil mu warandus põleb tuhaks ja sina warastad seni mu raha! Kas ma sind selle pärast olen õpetanud. (Klapatab poisil tublist kraest).

Mats. (pool nuttes). Jah, mul on Toobi kõrtsis wõlad maksta! Ja kodu ei lasse sa mul nii palju juua kui tarwis. Säääl pidin ju warastama hakkama! (Kõrtsmik lafeb ühe kätte Matsi kraest lahti. Mats tõmbab enese nüüd ukhiste isa käest lahti ja punub ukhelt wälja).

Kõrtsmit. (Tookseb ukhelt Matsi järele) Nii sugune surjuse pois! Taewas aita! Wu pää käib ratast ringi-

ümber. Ma ei tea enam, mts teha. Üks õnnetus teise järele. Esialt paneb Zooma Zuhan minu rehe põlema, kus kõik mu warandus natukesel aja eest tuhahunituks sai. Ja nüüd, kus õnnetuse paigalt tagasi tulen, leian poja warguse päält eest See on hirmus! Ja tudas ei ole ma poega õpetanud! Niisugune mees pillab ju mu higi sees teenitud kopitad peogi ära. Kuda neid õnnetusi minu pääle omeli nii palju tuleb. Mis pean ma wiimaks pääle hakkama!? (Kasab enese kõige jõuga waadi otsa pääle istuma, pool mädanenud waadi põhi ei pea seda raskust wälja, langeb haise, temaga ühes kõrtsmik, ainult püü ja jalad jääwad näre pääle.) Appi, appi, appi! Kuuljad nägijad, tulge appi! (Katsub asjata ennast wälja upitada.) Taewas halasta, oma jõuga ma siit wälja ei pääse! Kedagi pole mu õnnetust kuulmas, nägemas. Ma uppun wiimaks wiinawaati. Hirmus! Appi, appi, appi! Deh, ei ole kõppu ega kõbinat kuulda. Taewas halasta! Surm seisab mul suu ääres. Oh ma waene! (Katsub käislega silmi pühkida). Mis hirmus häbi: ma upun wiinawaati. Mõni naerab ennast seda kuuldes poolsurnuks. Kas kusagilt abi ei tule? Kuuljad, nägijad, tulge appi, appiiiii! — Kõik wait. Ma näen, ma pean siia surema. Oh taewas, kui ma weel pääsetsin wiinawaadi surmast, küll ma siis meelt parandaksin! Kõrtsi ukse paneksin ma tohe päriselt kinni ja alkoholi ei teeks ma ial tegemist. Aita mind, oh taewas, ma wannun, et ma töotust tahan pidada.

Scitsmes etteaste.

Kõrtsmik. Karstuse Karl.

Karstuse Karl. (Tuleb haise.) Amen! Aga pea oma töotust, ehk muidu tuleb sulle weel suurem nuhtlus kui tänini olnud.

Kõrtsmik. Kulla kallid Karl, aita mind!
Päästa mind uppumise surmast. Surm seisab mul suu
ääres. Rutta, rutta, ehk mu hing läheb. Kõik pean
ma, mis ma tõotanud.

Karstuje Karl. (Tasub kõrtsmiku viinavaadist
välja.) Täna taemast, et eluga oled pääsnud. Nüüd
näed sa, mis õnnistus alkoholil on.

Kõrtsmik. Jah, rüüd alles tunnen ma, et
joomine ialgi õnnistust, küll aga häda ja õnnetust toob!

